

ГОТВАЛЬД Клемент (Gottwald Klement; 23. 11. 1896, с-ще Дедіце pobl. м. Вишков, Австро-Угорщина, нині Чехія — 14. 03. 1953, Прага) — чехословацький комуністичний і державний діяч. За фахом — столяр. Під час 1-ї світової війни воював на укр. землях у складі австро-угор. армії, з якої дезертирував і здався у рос. полон. У 1921 був серед засн. КП Чехословаччини (КПЧ), до складу якої увійшла і Міжнар. соціаліст. партія Підкарпат. Русі; 1921–26 — ред. парт. преси і парт. функціонер у Словаччині (підтримував зв'язок із комуністами Закарп. України); 1926–29 — зав. центр. політ. і пропагандист. комітету (брав участь у «більшовизації» партії); 1929–45 — ген. секр., 1945–53 — голова КПЧ (у 1935–43 також секр. Комінтерну). Водночас у 1945–46 — віце-прем'єр, 1946–48 — прем'єр-міністр, 1948–53 — президент Чехословаччини. У травні–червні 1932 на Закарп. Україні очолював селян. рух проти екзекуцій. 1934–36 і 1938–45 жив у Москві. Під час 2-ї світової війни керував Закордон. центром КПЧ. 1942 ініціював створення у м. Бузулук (Оренбур.

обл., РФ) 1-го чехословац. батальйону (згодом — корпус), переважно із закарпатоукр. в'язнів таборів ГУЛАГу. В червні 1944 у Києві вів переговори з М. Хрущовим про надання допомоги словац. партизанам (ім'ям Г. названа рад. диверсійна партизан. бригада В. Квітинського, яка 1944 вирушила з України у Словаччину). До Чехословаччини повернувся разом із рад. військами, увійшов до складу уряду. Підтримував приєднання Закарп. України до СРСР. Очолив комуніст. переворот 1948, внаслідок якого став президентом Чехословаччини. У вересні 1948 провів відпустку в Криму, після закін. якої з офіц. візитом відвідав Запоріжжя, Дніпропетровськ і Київ, де підписав угоду про співпрацю Чехословаччини з УРСР. Здійснив націоналізацію промисловості та колективізацію с. господарства, ініціював арешти й страти політ. опонентів, включаючи провід. діячів КПЧ, які протестували проти втручання СРСР у внутр. справи Чехословаччини (зокрема [Г. Гусака](#), Р. Сланського, В. Клементіса). Актив. і послідов. прихильник Й. Сталіна, на похоронах якого застудився і невдовзі помер. 1949–89 м. Злін у Чехії називалось Готвальдов, 1976–90 м. Зм'їв у Харків. обл. — Готвальд.

Основні праці

Spisy. D. 1–15. Praha, 1951–61; Політична і організаційна праця партії / Пер. з чеш. Братислава, 1952; По ленінському шляху за Сталіним – до миру і соціалізму / Пер. з чеш. Братислава, 1953; Избранные произведения / Пер. с чеш. Т. 1–2. Москва, 1957.

Рекомендована література

1. J. Matějka. Gottwald. 1971
2. Klement Gottwald – revolucionář a politik. 1986 (обидві – Прага).

[М. І. Мушинка](#)

Бібліографічний опис:

Готвальд Клемент / М. І. Мушинка // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-25746>

2001–2026 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).